Якось узимку, одної похмурої днини, надвечір я сидів у кутку вагона другого класу поїзда Йокосука – Токіо і в задумі очікував паровозного гудка. В освіченому електричними лампочками вагоні, крім мене, не було нікого. Я виглянув з вікна: в надвечірній сутіні чомусь ніхто не проводжав рідних або знайомих у дорогу, і тільки в клітці на пероні раз у раз жалібно скавуліло цуценя. Той навколишній краєвид удивовижу точно відповідав тодішньому моєму настроєві. Невимовна втома й байдужість олов'яно-холодними хмарами облягали мені душу. Встромивши руки в кишені пальта, я навіть не мав охоти витягти вечірню газету й переглянути її.

Та невдовзі пролунав паровозний гудок. Від серця мені трохи одлягло, я притулився головою до віконної рами й мимоволі ждав тієї хвилини, коли з-перед очей почне відступати назад залізнична станція. Та не встиг я цього дочекатися, як від хвіртки на пероні до мене долинув різкий стукіт ґета[46]. Тоді я почув сварливий голос кондуктора, двері до мого вагона навстіж відчинилися і всередину квапливо зайшла дівчинка років тринадцяти. Тієї ж миті поїзд здригнувся і поволі рушив. У клубах диму й кіптяви, що налітали на вагонні шибки, бігли назад і самотній водовіз, і червона шапка носія, що дякував якомусь пасажирові за щедрість, миготіли перед очима перонні стовпи. Тепер мій настрій покращав, я запалив цигарку і, звівши стомлені очі, вперше глянув на дівча, що сіло навпроти мене.

То була, очевидно, селянська дівчина. Непомащене її волосся було викладене в зачіску ітьоґаесі[47], потріскана шкіра на обличчі хворобливо пашіла. На колінах, прикритих кінцями бруднуватого шарфа із зеленкуватої вовни, дівчинка притримувала чималенький вузлик у фуросікі[48], а в приомороженій руці стискала, наче якийсь скарб, червоний квиток третього класу. Мені відразу не сподобалось її незграбне обличчя, неприємно вражала її неохайна одежина. Врешті мене дратувала й тупість отого дівчиська, що навіть не здатне було відрізнити квитка третього класу від квитка другого класу. Тим-то, попихкуючи цигаркою і намагаючись швидше забути про малу

пасажирку, я поволі розгорнув на колінах газету. Незабаром знадвору ввірвалося сяйво, змішалося з електричним світлом у вагоні, і я виразно побачив слабо віддруковані стовпчики ієрогліфів, яких перше не міг розібрати. Поїзд, видно, пірнув у перший тунель, котрих чимало на лінії Йокосука – Токіо.

Однак, перебігаючи поглядом по газетній сторінці, що мала б розвіяти мою нудьгу, я дедалі більше пересвідчувався, що людей цікавлять тільки сірі, буденні справи: перспективи миру, шлюбні оголошення, скандальні випадки корупції, повідомлення про смерть. Тієї миті, як поїзд шугнув у тунель, мені здалося, що я рухаюсь у протилежному напрямку; погляд мій тим часом майже механічно блукав по нудних, беззмістовних стовпчиках ієрогліфів, а з думки ніяк не йшло, що в дівчачій подобі передо мною сидить груба життєва правда. Оцей поїзд у тунелі, дівчина-селянка, газета, начинена сірими, нецікавими відомостями – хіба це не символ таємничого, жалюгідного й нудного людського життя? З огиди я пожбурив газету, сперся головою об віконну раму і, наче неживий, склепивши повіки, закуняв.

Збігло кілька хвилин. Враз, немов передчуваючи якесь лихо, я розплющив очі, розглянувся й побачив, що моя супутниця переступила на мій бік і тепер уперто силкується відчинити вікно. Потріскане обличчя дівчинки наливається кров'ю, вона раз по раз шморгає носом, уривчасто сапає, метушиться, та ніяк не може подужати рами. Такого видовища, звісно, вистачило, аби я якусь хвилю поспівчував малій супутниці. З того, як обабіч до вікон підступав косогір, укритий бляклою травою, я здогадався, що поїзд от-от знову шасне в тунель. Однак дівчисько не переставало вовтузитися коло віконної рами, що, як на злість, не піддавалась. Я ніяк не міг второпати, навіщо дівчина так уперто силкується відчинити вікно. А втім, мені здалося, що вона це робить просто з примхи. Тому-то, як і раніше, почуваючи в душі неприязнь до дівчини, я холодним поглядом стежив за її примороженими пальцями, що відчайдушно, з усієї сили, намагалися опустити раму, й злорадо хотів, аби їм це ніколи не вдалося зробити. Та нараз, коли поїзд, шалено загримотівши, влетів у тунель, віконна рама нарешті сковзнула вниз.

Знадвору через квадратний отвір досередини ввігналися клуби диму й клаптики сажі. Я навіть не встиг затулити обличчя хустинкою, щоб не подразнити свого хворого горла, як дим покотив на мене валом і я закашлявся. А дівчиську байдуже, воно вихилилося з вікна, що аж кучері затріпотіли на вечірньому вітрі, й пильно вглядалося туди, куди мчав поїзд. Якби, стежачи за його поведінкою у хмарі диму, я не запримітив, що за вікном дедалі світлішає, й повіяло духом землі, запахом сіна й прохолодою, то, відкашлявшись, я б напевне нагримав на дівча й наказав би негайно зачинити вікно.

Та в цю хвилину поїзд виринув з тунелю і, затиснутий з обох боків трав'янистими схилами, саме проминав переїзд у якомусь убогому передмісті. Поряд з переїздом тулилися жалюгідні, пошарпані халабуди під стріхою та дахівкою; сторож на переїзді, здається, махнув рукою і в надвечірнім присмерку гойднувся білястий прапорець. Тільки-но поїзд вирвався з тунелю, як за парканом коло безлюдного переїзду я побачив трійко червонощоких хлоп'ят, що збилися докупи, мов ягнята. Вони здавалися такими маленькими, наче захмарене небо притискало їх до землі. Одежа на них була така злиденна, як і краєвид того передмістя. Не зводячи очей з поїзда, вони раптом замахали руками й, повитягавши свої тендітні шийки, радісно вигукнули щось незрозуміле. І тієї ж миті мала пасажирка висунулася наполовину з вікна, спритно розмахнула руками і на хлоп'ят, що проводжали її поглядами, пороснуло п'ять чи шість жовтогарячих мандаринів – вісників теплого літа. Я несамохіть затамував подих, і враз усе зрозумів: дівчина, мабуть, від'їжджає в найми й отих кілька мандаринів, що вийняла з-за пазухи й кинула братам з вікна, – це віддяка їм за те, що вийшли аж до переїзду проводжати її в далеку дорогу.

Ще одна мить – і за вікном зник огорнутий сутінками переїзд у передмісті, розтанув блиск мандаринів, розвіялись в повітрі хлоп'ячі голоси, схожі на пташине щебетання. Але в моєму серці та сцена закарбувалася назавжди. Відчуваючи, як душу охопило щось незбагненно світле й чисте, я зворушено підвів голову й пильно глянув на дівчину зовсім іншими очима. Вона вже сиділа навпроти мене, її лице

облямовував шарф із зеленкуватої вовни, рука притримувала чималенький вузлик і міцно стискала квиток третього класу…

Вперше тоді я майже забув про невимовну втому, забув про незрозуміле, жалюгідне й нудне людське життя.